

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

An possit statui certa quantitas frumenti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

11. Formula autem huius contractus Massarij ad Mercatorem, in hunc ferè modum vulgò celebrari solet in Sicilia: *Titius nunc mense, verbi gratia, Ianuario vendit Caio mensuras sexaginta frumenti, vel vini, hordei, &c. quas idem Titius se obligat consignaturus eidem Caio tali determinato die (pone exempli gratia, decimo quinto Augusti) Nisi consignet, se obligat ad resarcienda omnia, & singula damna, expensisque ad maius pretium, hoc est, se obligat solvendum, quanti dicta frumenta valuerunt à tempore mora in alia in toto anno sequenti. Aliquid pro pretio, quod erit, iuxta metam frumenti per Officiales solitis statuendam. Prædictus autem Titius scietur, de prædicto pretio, se habuisse à Caio uncias nonaginta, hac communi conventionione, ut promulgata metâ, consignatisque suo die frumentis, qui supplere debebit, suppleat alteri in frumento, vel in pecunia (intellige respectivè, hoc est, Massarius in frumento, emptor in pecunia:)* Hactenus Formula. Aliquando ponitur in Massarij favorem, ut ipse supplere, quod debet, possit, vel in frumento, vel in pecunia.

12. His explicatis, certum sit eiusmodi contractum absolute, nisi aliqua inficiatur circumstantia extrinseca, licitum esse. Ita Diana part. 1. tract. 8. resolut. 16. Ratio est, tum quia non est præsumendum prædictam Pragmaticam maturo latam consilio esse iniustam tum quia hic cum sit contractus venditionis, & emptio- nis sub legitimo pretio, deque rebus vulgò venalibus, non apparet, unde iniustus ex se censendus sit. Nam quamvis Mercator solet aliquid per huiusmodi emptionem lucrati: lucratur tamen iuste, quia emit frumentum illo determinato pretio meræ, quod communiter est minus, quam sit illud, quo Mercator in sequenti hyeme deinde revendet. Emere autem minoris, ut cariore pretio vendas, illicitum non est.

13. Illud hinc video inquiri posse, An adhuc liceat, Siculo more aliorum hunc contractum celebrare independentem à metâ, hoc est, determinato pretio, quod erit communiter tempore consignationis, vel alio modo ex dictis §. 7. à num. 2. Cui quaesito respondeo, præcisè omnibus fraudibus, in conscientia licere: nam quamvis obstat prædicta lex, in qua vocantur etiam Rei, Notarij suam operam locantes contrahentibus aliter, quam ex dicta Pragmatica; tamen quia lex tota fundatur in præsumptione fraudum, & usurarum: videtur illa ex Diana p. 3. tract. 5. res. 115. solum esse pro foro externo, id enim ostendunt ea verba Pragmaticæ (*sua conscientia rationem non habentes*) & illa (*nullo prætextu presumant*) &c.

An Massarius possit cogi ad dandum frumentum?

14. Iam verò multæ sunt circa prædicta practicæ difficultates enodandæ. Prima Difficultas: Si consignare frumentum (idem hic, & in consequentibus difficultatibus intellige de cæteris fructibus) nollit suo die Massarius, sed pretium dare vellet, possitne Mercator hoc recusare, & illum cogere ad frumentum promissum consignandum? Respondeo posse, quia Massarius frumentum vendidit, imò tamen in contractu illa fuisse scripta Clausula (*Massarius solvet in frumento, vel pecunia*) adhuc is obligatur primo locò ad frumentum, posito enim, quod hic contractus sit meræ frumenti venditio (secus esset purum mutuum, unde illicitum lucrum meræ extorqueretur) sensus illius clausulæ est, ut solvatur pretium in eo casu, quo frumentum omnino desit.

15. Quando autem Massarius pretium frumenti dat (id, quod consentiente Mercatore fieri per se solet, non verò cogente, quia Mercator non habet ius, nisi ad rem sibi venditam, hoc est ad frumentum) quando, inquam, dabit pretium, dabitne illud, quod vulgariter currit tempore collectionis, quo tempore frumentum erat consignandum, an aliud, quod erit per metam? Respondeo, debere dari vulgariter currentes in maiori

parte temporis collectionis, quamvis aliquanto solet esse, quam quod ponitur per metam. Ratio quia si Mercator habuisset frumentum sibi promissum illud tali pretio vulgari vendere potuisset: poterit ergo ille à Massario exigere quantum sibi frumentum valuit eo tempore, quo culpa sua Massarius non consignavit, hoc enim vocatur, & est lucrum præcipuum, quod, quod lucratus potissimum intendunt Mercatores, cum ergo sibi valuisset pretium currentes tempore collectionis, hoc sine iniustitia exigere poterit.

An rescindi possit hic contractus?

16. Secunda Difficultas: Initio prædicto contractus inter Massarium, & Mercatorem multò ante collectionem frumenti, verbi gratia, mense Ianuarij data, pretij parte, potestne intermedio tempore ante collectionem, verbi gratia, mense Maij Mercator rescindere suam pecuniam à Massario: & rescindere contractum, atque ob eius rescissionem aliquid lucri ab eodem Massario exigere? Respondeo, id debet resolvi inter aliorum contractuum rescissiones, ut nimirum ille aliorum solvat, in cuius gratiam suo iuri cedit alter: (contractus in merito videtur esse in simili Azor. p. 3. lib. 1. cap. 11. de cambiis, quest. 3.) Quare si in casu nostro rescindat, Mercator petente, & in eius gratiam, nihil perit Mercator exigere, imò debet Massario aliquid prudentis arbitrio tradere, iuxta id, quod valet cessio. Quod si fiat, petente Massario, & in eius gratiam, poterit Mercator aliquid fumere, imò, & damnum, vel lucrum exigere, si quod illi, iuxta regulas generales traditis, emergit, vel cessat: quia tanti valet ipsi sui iuris cessio. Si denique fiat in utriusque gratiam, nihil poterit lucri ab alterutro exigi, quia utriusque beneficium compensatur.

Augmentum frumenti cuius est?

17. Tertia Difficultas: Augmentum, quod solet habere frumentum in horreo, cuius est, Massarij, an Mercatoris? Respondeo, eiusmodi augmentum à die collectionis eius, usque ad diem præfixum in contractu est Massarij, postea erit Mercatoris. Ratio est quia illud die præfixo, quod debet fieri, seu sit consignatio, frumentum transit in dominium Mercatoris, (est, motus & rationum computatio facienda sit postea) antea vero est in dominio Massarij. Cum ergo res pro Domino crescat, ante illum diem frumentum crescat pro Massario; post illum pro Mercatore. Quod si mercator, quando rationabiliter timet, ne Massarius distrahat aliud frumentum, sibi illud etiam autoritate Iudicis, sumat (quod ei ad securitatem suam tunc licite conceditur) servare debet pro Massario augmentum, quod, iudicio prudentis, deductis expensis, aestimatur esse à die, quo illud sumit, usque ad diem præfixum in contractu: quia hoc Massarij est, ut diximus, non Mercatoris.

An possit statui certa quantitas frumenti?

18. Quarta Difficultas: Licetne celebratur hic contractus, determinando mensuras fructuum consignandas? Id enim videtur reprehendere lex allata num. 10. Respondeo, illicitè celebrari putant nonnulli propter prædictam legem; Adde, quia possent determinari mille mensuræ, & solum anticipatò dari decem, vel viginti aurei, prætextu pacti, quo, qui deinde debet supplere, supplebit; quod profectò veretur in Massarij damnum, qui non tardò cogitur, in anno prædictum sterili, frumentum quætere tempore præfixo, ut promissas mensuras adequet. Verum, quamvis cas non determinare tutius sit, tamen si sine fraude determinetur tot mensuræ, quot prudenti iudicio videbitur adæquate pretium Massario numeratum: non video, unde iniustitia committatur. Quod si Massarius

mercator pauca aliqua pecunie quantitas, solum in
 tantum futuri pretij, quid erit iniustitia, si ipse consensit
 promissum dilacionem? esto, aliquando mercator peccet
 contra Charitatem, si inde valde Massarius de pauperan-
 tis. Ad legem responderi possit, eam fundari in prae-
 sumptione fraudum: si igitur fiat sine fallaciis coram
 iudice, non peccabitur.

An Mercatori liceat pignus accipere?

27. Quinta Difficultas: Liceatne mercatori in suam
 communitatem pignus item prater contractum à Massariis
 accipere? Respondeo licere: quilibet enim lus habet ne-
 cessitatis circa rem suam maiore cautione, quā potest.
 Azor. 3. lib. 10. de cambiis. c. 1. §. 11.

An qui Massarius non est, uti hoc contractus
 queat?

28. Sexta Difficultas: Is, qui Massarius non est, po-
 testne sine culpa similem contractum, venditionis inire
 cum mercatore, vel etiam cum eo, qui mercator non est?
 Respondeo tribus dictis.
 1. Dicitur primum: Qui pecuniam accipit à merca-
 tore, vel alio carens intentione vendendi frumentum,
 etio segetes non habeat, nec aliā viā, v. g. emptiones fru-
 mentum habere sperat, celebrat contractum illicitum, &
 peccatum. Ratio est, quia simulat vendere, cum re ipsa
 non vendat.

2. Iste Mercator in hoc casu accipiendo suo
 tempore lucrum metæ, peccabitne contra Iustitiam, an
 aliam contra Charitatem dimittat, atque aded sine
 obligatione restitutionis? Respondeo, solum peccatum
 contra Charitatem senserunt (si vera sunt, quæ à Patri-
 bus antiquioribus accipi) omnes ferè Siculi Theo-
 logi Sæculi nostri, de hoc interrogati, & consulti à
 P. Ludovico Maselli ea tempestate Provinciali: tutele-
 rationem, quia, qui vendit frumentum, cogitans,
 & sperans illud non dare, licet periturus sit, tamen ex vi
 consuetudinis venditionis habet libertatem, ut si frumentum
 daret vellet, possit; non ergo, quando Massarius accipit pec-
 uniam à mercatore, mutis illam accipit, & consequen-
 ter mercator acquirens lucrum metæ, non acquirit ex
 parte mutui.

3. Verum, animum nulla ratione huic sententiæ ac-
 quiescit, siquidem esto, usura non addit propter dictam
 libertatem, aderit furum contra Iustitiam, quia sine
 titulo mercator metæ lucrum acquirit; Titulus enim
 non alius erat, ut hic supponimus, nisi emptio frumenti.
 Cum hic ergo emptio nulla sit, nullus erit & titulus.
 Et sic mercator boves emens à rustico, qui eos non
 habet, & deinde eidem eisdem locans pro certo pretio,
 idcirco Fagund. lib. 5. de contr. c. 34. n. 9. damnatur de fur-
 to, quia nulla ibi intervenit emptio, sed fingitur, ita in
 casu nostro.

24. Quid, si mercator intendat emere frumentum,
 venditor autem vendere non intendat? Respondeo, cum
 traditio, & emptio communi consensu perficiatur,
 verus contractus hic nō aderit: Quare nisi mercator curet,
 ut alter mutet animum, velique frumentum vendere,
 lucrum metæ habere non potest. Excipe, nisi Massarius
 fingendo venditionem mercatorem decipiat: tunc enim
 Massarius mercatori lucrum metæ compensare debet:
 nam, ut diximus sup. lib. 3. cap. 3. §. 2. qui est de iura-
 ment. doloso, qui in contractibus locum decipit, totum
 lucrum decepto refarcire debet, multo magis, si mer-
 cator pecuniam ficto illi traditam alteri non ficto tradi-
 dit.

25. Quid contra, si Massarius velit vendere frumen-
 tum, sed illud emere non intendat mercator? Respon-
 deo, tunc lucrum metæ mercator exigere non poterit,
 quia nulla est tunc emptio, quæ sola, ut hic supponimus,
 lucrum acquirendi titulum afferebat.

26. Dicitur secundum: Si is, qui Massarius non

Part. I.

est, licet segete careat, tamen, vel sperat, vel saltem
 potest per emptionem, verbi gratia, frumentum habere,
 unde contrahat cum vero animo illud vendendi, licet,
 & iuste se gerit. Ita Diana, part. 3. tract. 8. resol. 16. Ratio
 est, quia cuiuslibet ius est vendendi id, quod certo sperat
 se habiturum: lege Molinam tom. 2. d. 359. fin. & Aragon.
 quasi. 77. art. 7.

27. Dicitur tertium: Qui Massarius non est, quique
 non est mercator, si ita contrahant, ut ad nihil atten-
 dunt, an scilicet possit, an non possit haberi frumen-
 tum suo termino consignandum, contrahunt nihilomi-
 nus animo faciendi, quod alios communiter facere vi-
 dent cum suo lucro, de iniustitia non sunt reprehenden-
 di. Ita Dian. p. 1. tr. 8. ref. 16 citans aliquos Theol. Soc. Iesu
 ab ipso consultos. Ratio est, quia hi bona fide, & tacite,
 in eo animo, habent implicitam intentionem vendendi,
 & emendi frumentum, idem enim est velle facere, quod alij
 communiter faciunt.

Quid debeat Massarius morosus?

28. Septima difficultas: Si statuta die venditor fru-
 mentum consignare, vel pretium reddere negligat, ad
 quid ultra tenetur, prater ipsum frumentum, vel eius
 vulgare pretium? Videtur enim teneri ad solvendum
 mercatori pretium summum, quod forte curret in toto
 anno sequenti, quia ita in contractu, ut vidimus num. 11.
 conventum est. Respondeo ad id non teneri, cum so-
 lum tenetur iuxta pretium tunc vulgare currens, ut
 ex dictis numero 15. constat. Ratio est, quia ex nullo
 iusto titulo potest dictum pretium summum exposci.
 Discute per quatuor titulos, qui solent assignari. Pri-
 mus est ipse contractus venditionis, & emptionis. At
 hic perfectus fuit sub pretio, seu, ut loquimur, sub lu-
 cro metæ: quo modo ergo ratione illius contractus
 extorqueri potest pretium summum, quod forte futu-
 rum erit? Secundus est ipsum mercatoris officium. At
 supra vidimus, huius rationem iam habitam fuisse in
 imponendo pretio; seu metæ. Tertius ratione damni
 emergentis, vel lucri cessantis: At licet concedam, id
 deberi; posito, quod mercator frumentum servasset, &
 verè summo pretio vendidisset iuxta conditiones supra
 dictas, & dicendas inferius, cum de usura; tamen in-
 certum est, cum summo pretio venditurum (quando
 adest hæc interitudo, non posse certum pretium sum-
 mum à mercatore exigi, docent, in simili Lessius, Azor.
 Molin. Salon. Bonacina, alique citati à Diana, loc. cit.
 resol. 17. esto, posse videatur concedi à Vasquez, apud
 eundem Dianam ibid.) Præterea, rarissime sic venderet, &
 nos hic loquimur universaliter, & ex vi contractus, an
 debeatur illud summum pretium: non verò ex extrin-
 seco damno cuiusvis particularis mercatoris. Quartus
 denique titulus esse potest ipsum pactum, seu pœna con-
 ventionalis in contractu apposita, ut vidimus num. 11.
 atque hic est titulus, quem magis apparenter hic adesse
 non nemo contendit. Adhuc tamen facile respondeo:
 nam hæc pœnæ conventionales in hoc Regno prohiben-
 tur, exceptis quibusdam, quas vide apud Mutam, in
 comment. secund. consuetud. Senatus Panormi, cap. 13.
 Adde primò irrationabilem esse pœnam adeo indece-
 minatam) putà ad maius pretium, quod esse poterit,
 posset enim esse admodum improporcionata ad deli-
 ctum, ergo est omnino iniusta. Adde secundò, esse valde
 probabile, ante iudicis sententiam non teneri quempiam
 ad has pœnas conventionales solvendas, ut habet idem
 Muta, ibid. §. ult. Sanchez, lib. 1. de matrim. disp. 37. num. 4.
 Vasquez, part. 2. tract. 2. disp. 173. cap. 1. vide Dian. tom. 2.
 tract. 8. ref. 29. nisi si quis soluturum ante sententiam ex-
 pressis verbis se obligaverit, ut notavit Castro Pal. tom. 1.
 tract. 3. d. 1. p. 3. legatur Dicastill. lid. 2. de iustit. tr. 10. d. 2.
 dub. 12. n. 275. ergo saltem ante sententiam iudicis liber
 erit Massarius.

29. Urges: Cur ergo permittuntur ex pœnæ poni de
 pacto in hoc contractu? Respondeo, quia cuiusmodi

H h pactum,